Общественная палата Российской Федерации
CIVIC CHAMBER OF THE RUSSIAN FEDERATION

ВИКИМЕДИА РУ

Цифрлы ватандашлар чорында телләрнең һәм мәдәни мирасның чәчәк атуын тәэмин итү.

Россия вики-волонтёрларының Татарстан Республикасы институтлары белән хезмәттәшлеге

Казан, 25.02.2021, Фәрһад Фәткуллин

Материаллар: слайдлар https://w.wiki/37$M - тезислар https://w.wiki/37$$

*

«Туган телләрне саклау, өйрәнү һәм укыту мәсьәләләре» секциясе

*

«Этномәдәни һәм тел күптөрлелеген саклау һәм яклау — гомумроссия бердәмлеген көчәйтүнең иң әһәмиятле факторы» конференциясе

*

Россия Федерациясе Иҗтимагый Палатасының милләт һәм диннәрара мөнәсәбәтләрен гармонизацияләү, РФ Иҗтимагый Палатасының мәдәни мирасны саклау һәм мәдәниятне үстерү мәсьәләләре буенча комиссияләре һәм Татарстан Республикасы Иҗтимагый Палатасының бердәм утырышы

Россия Федерациясенең Ватандашлар Кодексының 1286 номерлы матдәсе нигезендә
Creative Commons Attribution Share Alike 4.0 International ирекле лицензиясе шартлары буенча таратыла

Даирәне киңәйтәбез

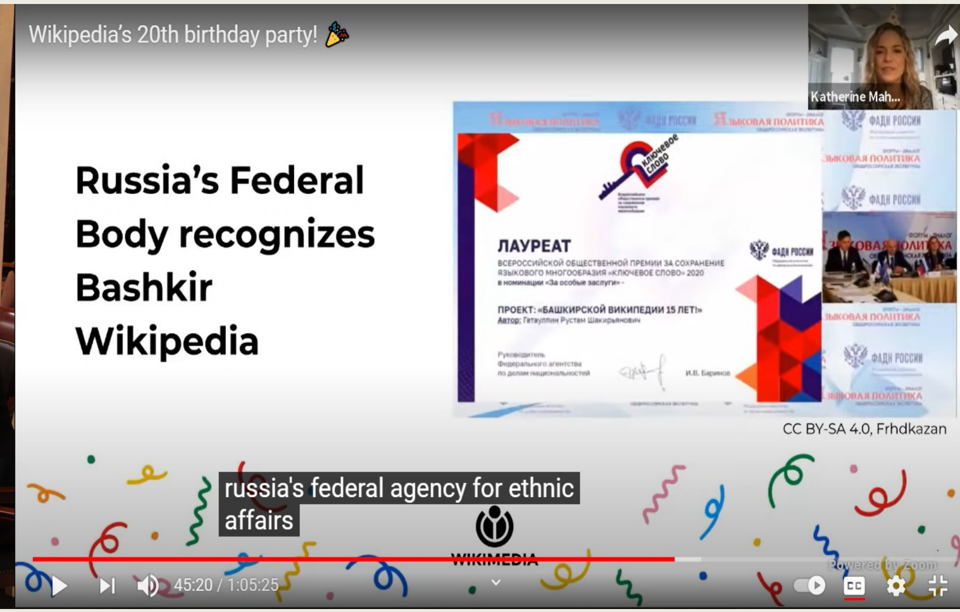

Россия Иҗтимагый Палатасы вәкилләре һәм Викимедиа проектлары мөхәррирләре очрашуы
Мәскәү, 30 гыйнвар 2018
w.wiki/32NV

«Башкортча Википедия: 15 яшь» проекты өчен Россия МЭФАның «Төп сүз» премиясе гыйнварда Википедиянең 20 еллыгында телгә алынды
YouTube: #Wikipedia20
Wikipedia's 20th birthday party!

Тулы цифрлы игезәк

Татарстан

Татар тарихы һәм мәдәнияте

fgos.tatar

Гыйлем галәме татарча

Вики-Татарстан: Хронология

2015
Вики-Сабантуй (Уфа)
2016
Урал Вики-семинары (Иҗау)
Сәләт ВикиМәктәбе (Казан)
Вики-конференция (Питер)
2017
Википремия (Мәскәү)
Викимания (Монреаль)
Идел буе Вики-семинары (Й-Ола)
Казандагы очрашулар
2018
Ел Викимедиачысы
Татарстандагы очрашулар
аннары @ https://w.wiki/8o$

Вики-пилот буенча ният ТР Президентына РФ Вице-премьеры алдында белдерелде
Иннополис, 5.02.2019 w.wiki/37xH

Россия һәм халыкара коллегалар белән координациядә

Онлайн-хезмәттәшлек

«Россия халыклары телләрендәге Википедияләрне үстерү»

Милләтеңә һәм аның теленә изге киләчәк телисеңме?
Үз кулларыңа алчы!
Ничек?
Бу телдәге Википедиягә кертем ясарга, тупланган белем һәм тәҗрибәң белән уртаклашырга башла!
w.wiki/8eS

Һәм башка төрләре

2017 елгы Россия
Вики-конференциясе делегатлары
Некрасов ис. китапханә, Мәскәү
w.wiki/37xq

2020 Викимедиа күптеллелек
конференциясендә
россиялеләрнең чыгышы
Хант музее, Лимерик, Ирландия
— онлайн w.wiki/37xr

Волонтёрлар җәмгыяте

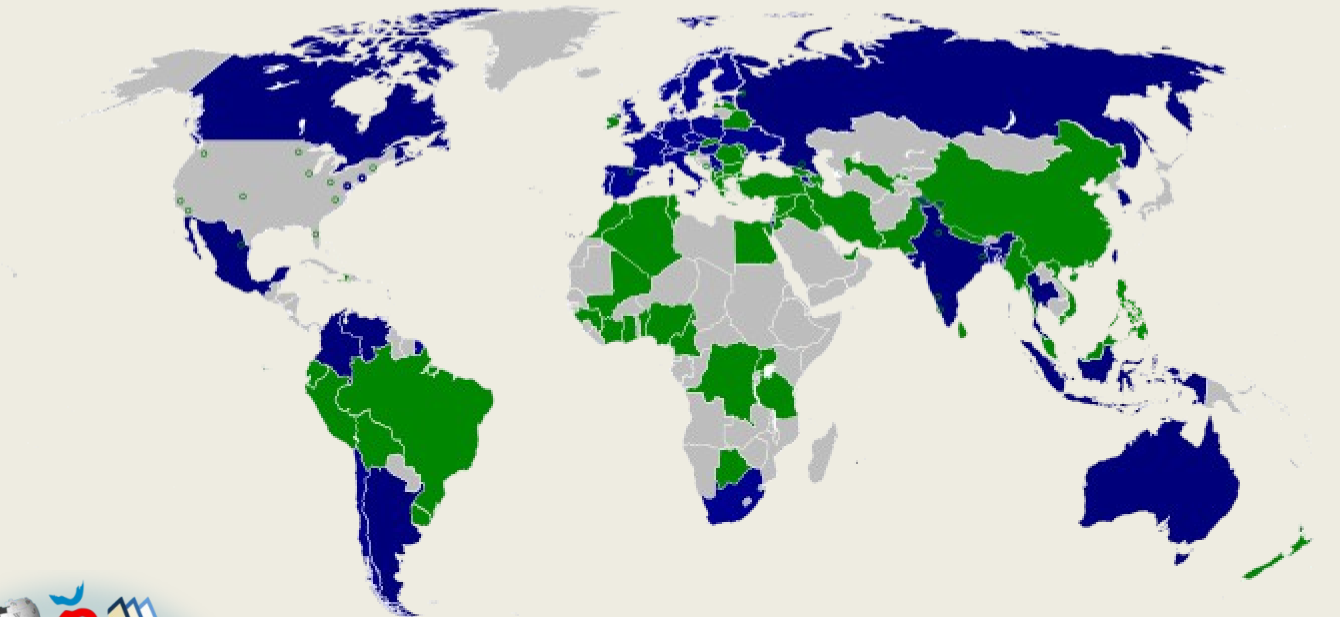

«Күз алдыгызга һәрбер кешенең бар булган гыйлемгә иркенлеп ирешә алган дөньяны китерегез. Гамәлләребез нәкъ шуңа юнәлгән.»

Игътибарым акчадан кыйммәт!

Интернет кануннары:
* мәгълүматка ирешү
* табылу тизлеге
* үзләштерү уңайлылыгы
* иң соңгы хәле һәм тулылыгы
* контекстуаль актуальлек
* фейк түгелме? исбатла!
* СПАМсыз

+ **Википедия кагыйдәләре**

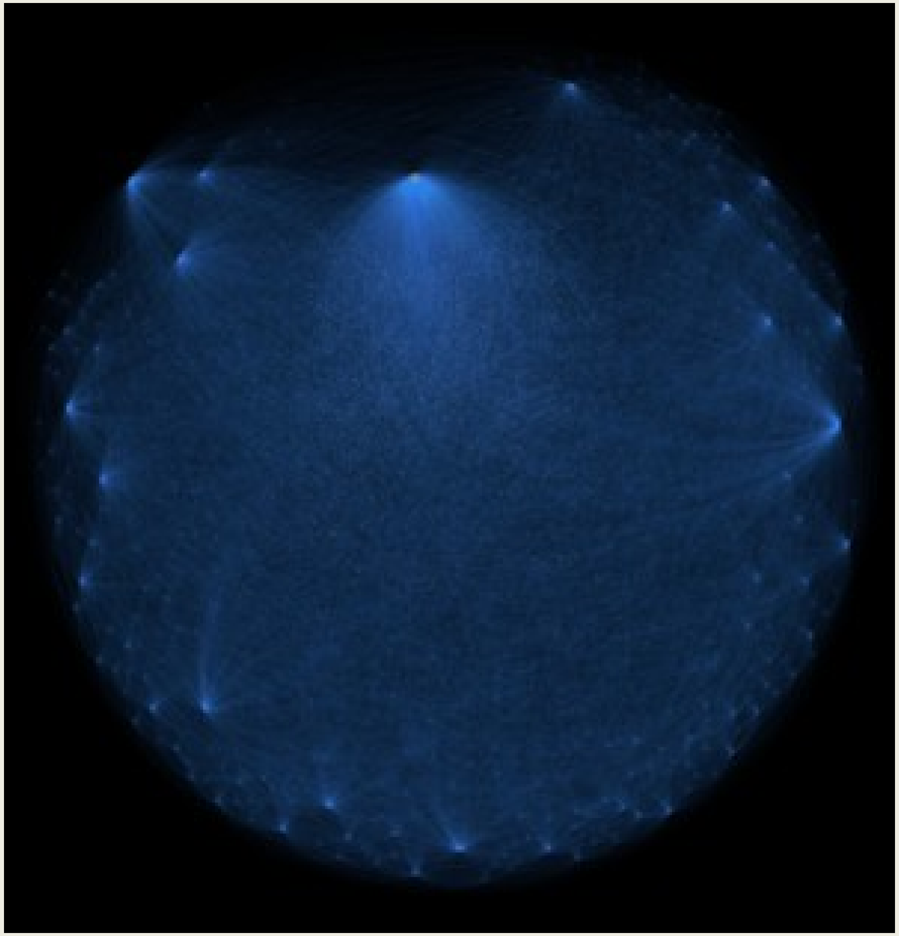

Төрле дәрәҗәләрдә яклау

Россия: Федерация
* *Ирекле лицензияләр ГК РФ ст.1286 (2014)*
* РФ Президентының йөкләмәләр исемлеге (2018)
* Чит ил эш. министрлыгы, Федерация Советы, төбәкләр җитәкчеләре, Президент грантлары фонды, РФ ИП теләктәшлеге, Россия МЭФА премиясе, Фин.мин. максатчан программалары һ.б.
* РФФА, юуйлар, китапханәләр, телеканаллар, бизнес һ.б.

Татарстан

Республика Президенты

Дәүләт Киңәшчесе

Татар теле комиссиясе

Дәүләт Советы

Министрлыклар һәм агентлыклар

Җәмгыять, ММЧлар

Шәхси институтлар һәм шәхесләр

Цифрлы мәдәни мирас

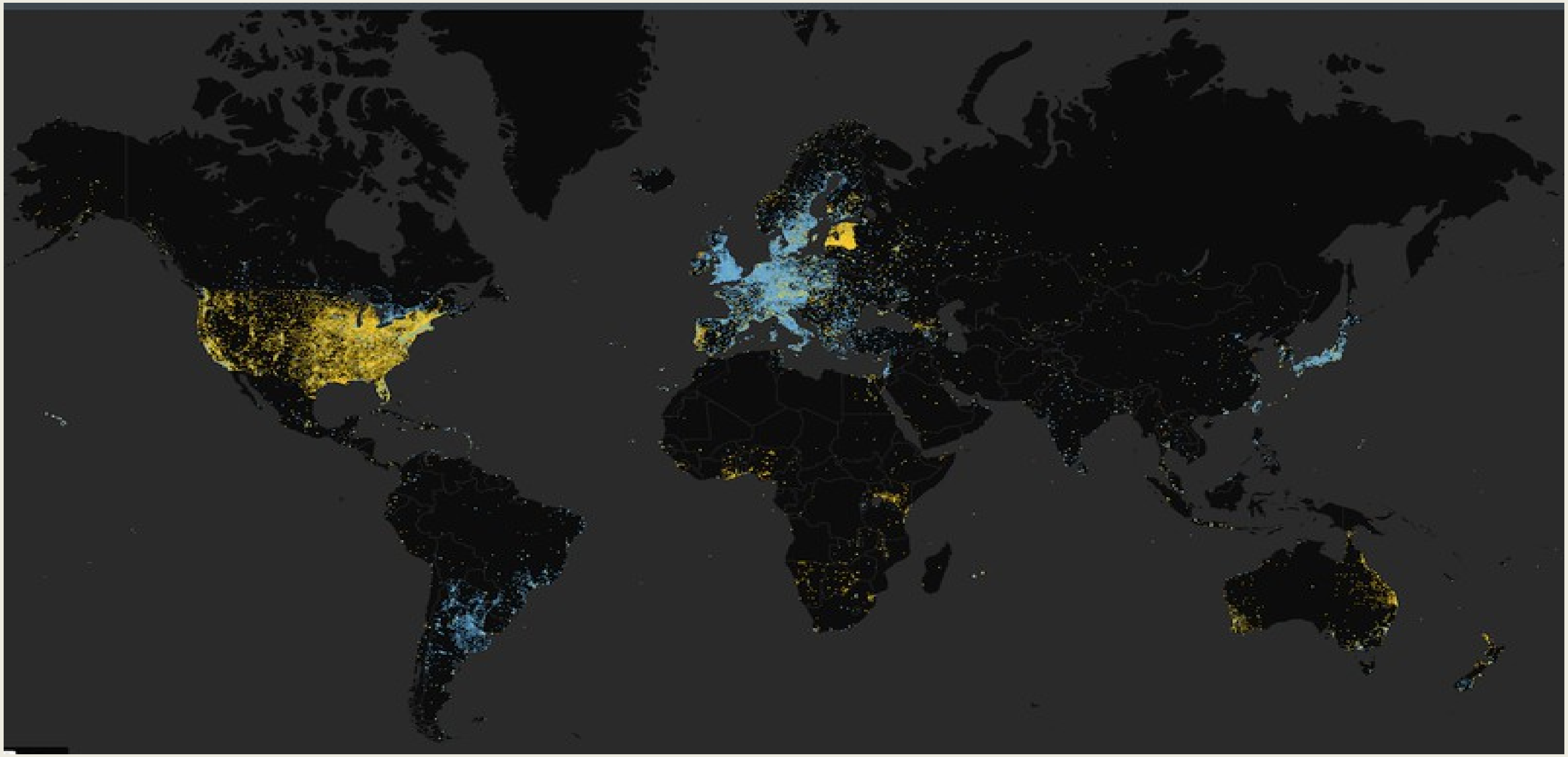

Википедиядә телгә алынган ***музейлар картасы*** *(март 2020, ЮНЕСКО)*
«Татарстанның бар музейларны Лувр белән бер тактага» w.wiki/R7g

Мирас тел

Кеше аңлаган телдә әйткәндә, аның башына мөрәҗәгать итәсең.

Туган телендә сөйләсәң исә — йөрәгенә.

Нельсон Мандела

«***Википедиясе булмаган телнең цифрлы чорда яшәвен дәвам итүе өчен шанслары юк***.»

Телләрнең цифрлы үлеме, Андраш Корнай һ.б., 2013

Уңыш критерие?

Татар телле белешмә-энциклопедик контентка мөрәҗәгатьләр санының Татарстанның бар ММЧ һәм башка эре порталларныкыннан югарырак булуы.

«Китмибез!»

Габдулла Тукай, 1907

Юл картасы
w.wiki/nxa

Тат. Википедия статистикасын күзәтү үзәге
w.wiki/qn3

Уңыш принциплары

Яшьләрнең үзләрен мирас телләре белән тиңләштерү өчен, бу тел белән бәйле булган кызыксындыргыч кыланыш үрнәкләрен таба алулары зарур.

Өй һәм мәктәп кебек тел кулланылыш мохите инде җитәрлек түгел; *үткән турында ностальгия хисләренә нигезләнгән фольклор мәдәнияте бер дә кызыксындырмый*.

Телне һәм мәдәниятне саклау өлкәсендәге парадокс - үзгәрүләре аркылы гына сакланыла алуында. Үзгәрешләрдән фәкать үле (юкка чыккан) мәдәният һәм телләрне генә тулысынча саклап була.

Замятин К., Пасанен А., Саарикиви Я.
"**Как и зачем сохранять языки России**"./ Хельсинки 2012 г. / , 162 б.

Алда контент цунамисы

Google Assistant виртуаль ярдәмчесе 44 телдә эшли, русчасы һәм төрекчәсе бар (03.2020)

Google.Translate әйтелгәнне казакъ теленнән русчага тәрҗемә итә башлады (23.02.2021)

Француз телле видеолар өчен YouTube яхшы автоматик татар телле субтитрлар булдыра

Коткару жилеты

ВикипедиЯ

Ирекле энциклопедия

tt.wikipedia.org

Татнетның алдынгы 5тә

Мәдәният —
— исән калу, шәхси һәм иҗтимагый уңышны тәэмин итү, тормыштан ләззәт алу өлкәсендә алдынгы практикалар җыентыгы.

Боларның тукталмый туплану, тикшерелү, яхшыртылу һәм яңаланулары зарур.

Россия вики-волонтёрларының Татарстан институтлары белән хезмәттәшлеге — w.wiki/37$$

Уртаклашып белем җитештерү

Үсештәге тел гадәттә көндәлек тормышының бар мохитләрендә аралашу өчен кулланыла. Телне берәр фән яки сәнгать өлкәсе, җитештерү яки хезмәтләр күрсәтү тармагында кулланмау – ягъни фикерләү рәвешләрен тудыруны чикләү – телгә зур яра ясау, юкка чыгуын якынайтучы гамәл була ...

[Кешеләрнең дөнья турындагы] яңалыкларны бу телдәге тәгъбирләрдән көтүләренә ашкынырга кирәк.

Гайнулла Ф. Шәйхиев

Манзара җитми, икмәк бир!

"[Мәгърифәтчелек белән бәйле м]әсьәлә телдә генә түгел. Эш халкыбызга алга атлый алу өчен юл ачкан гыйльми нигез һәм халыкның белем дәрәҗәсендәдер."

Исмәгыйль Гаспринский

И туган ат,
матур КамАЗым...

Әткәм-әнкәмнең
смартфоны...

Дөньяда күп
нәрсә белдем...

Ярдәмегез аркылы...

Стратегия

«Кызыксындырган телләрдә һәм темалар буенча иҗтимагый яктан файдалы публик контентны эффектив килеш тудыру, аның Википедиягә эләгүен һәм дөнья буенча таралуын тәэмин итү»

Төрле территориаль-мәдәни феноменнарының Википедиядә яктыртылуы (май 2019)

Юл картасы: *w.wiki/fXk*

Планетаның һәр телендә тасвирлануы зарур булган гомуми темалар *w.wiki/343o*

Ышаныч һәм инвестицияләр

«ТР хөкүмәт органнары сайтларына үзләре турындагы Википедия мәкаләләренә сылтама кертү дөрес. Бар дөнья өчен Республикабыз җәмгыять буларак игътибарга лаеклы дигән көчле сигнал булачак».

Роман Шайхутдинов, Татарстан Республикасы вице-премьеры, 2 август 2018

«**Татарстан Википедиядәге мәкаләләр өчен түләмәкче**»
22 октябрь 2020 https://w.wiki/jFd

«Акыллы Татарстан» вики-проекты турында татарча яңалыклар https://w.wiki/37wc

XXI гасыр мәгълүмати сәләтләре

WIKIMEDIA
РОССИЯ

WIKIMEDIA

ТАТАРСТАН

Викимедиа җәмгыятенең
татар телле катнашучылары
төркеме

Белем бирү, белемнәрне үзләштерү һәм үстерү процессында Викимедиа ресурсларының роле һәм урыны

Абдулла А. Хәмидуллин
Байлар Сабасы, 18.10.2019
w.wiki/AG6

Берничә публик чыгыш ясадык

«Челтәребезгә кергән 12000 ләп мәктәптә һәрбер укытучы һәм баланың Викимедианең мәгариф өлкәсендәге проектларда катнашуын теләр идем!»

Сабин Детцель, ЮНЕСКО белән ассоциацияләнгән мәктәпләр координаторы, Париж

Шәп!

IT BILER FORUM 2019 катнашучылары «Эчтәлекне тәрҗемә итү» вики-коралы белән таныша

Мәдәни хәтер

Викимедиа җәмгыятенең татар телле катнашучылары төркеме

WIKIMEDIA РОССИЯ

WIKIMEDIA

Институт истории им. Ш. Марджани АН РТ

ТАТАРСТАН

Вики-возможности для популяризации истории и культуры татар

Учебный семинар «Эффективные методы работы с Wiki-контентом»,
Институт истории им. Ш. Марджани Академии наук Республики Татарстан,
Казань, 13.10.2020

Слайды к выступлению Фархада Фаткуллина - **w.wiki/gXo**

Материал опубликован на условиях свободной лицензии Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International
Основание в России - ст. 1286 Гражданского Кодекса Российской Федерации

Партнёрлар таләбе буенча публик семинарлар + консультацияләр

Фәнни җәмгыять кирәкләре өчен онлайн-чара
w.wiki/$Zh
Ирекле лицензияләр!!!

Тат.Комиссия белән бәйгеләр

15.12 — 31.01
«Минем Татарстан»

татВП — w.wiki/omX
В-хәбәр – w.wiki/rpc

Призлар: 200 000 сум
Публик танылу
Финалист: 54/126
Мәкалә: 1000

21.02 — 15.04
«Татар 4.0»

татВП — w.wiki/xs8
русча – w.wiki/3rG

Призлар: 200 000 сум
Публик танылу
Процесста

Татарча вики-тәкъвимдә шулай ук

Фәнни фотография (1.03-31.04)	Наука телеканалы
Россия хатын-кызлары (8.03-8.05)	Швеция чит ит эшләре мин. + РФ ПГФ
Вики-яз (21.03-31.05)	Викимедиа
Әйләнә-тирә мохит өчен Вики (апрель-май)	БМО Кеше хокуклары
Википедия@Белем җәүһәрләре (май-сент.)	ТР Мәгариф, мәдәният, цифра министрлыклары +
Вики Җирне ярата (май-июнь)	Викимедиа
Төрки марафон (июль)	Викимедиа
Энциклопедик үзәк (авг.)	РФ Президент Грантлары Фонды
Чыгарылышлар һәм остазлары (08-10)	РФ ПГФ
Вики Кавказны ярата (окт.)	Викимедиа
Азия ае (ноябрь)	Викимедиа
Безнең университетлар (ноябрь-декабрь)	РФ ПГФ
Россия белән таныш (төбәкләр буенча)	РФ ПГФ, шәхси спонсорлар

Планнарыбыз

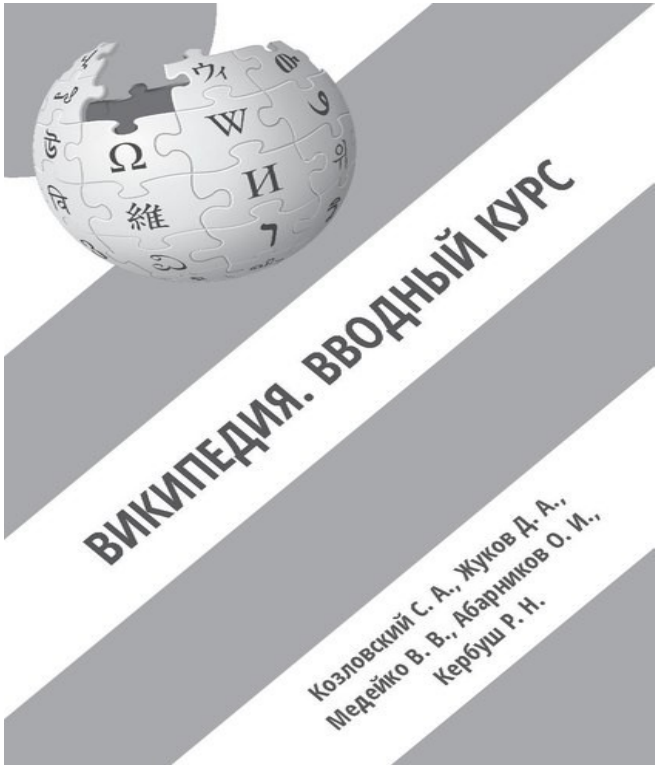

Президент грантлары фонды (ФПГ) акчаларына бастырылган Россия юуйлары өчен методик әсбабын (w.wiki/HPv) татар теленә тәрҗемә һәм адаптация

«татФГОС.рф»
ФГОС билгеләгән бар белем бирү курслардагы терминнар буенча татар телле вики-контент булдыру өчен исемлекләр әзерләү w.wiki/$VG

fgos.tatar

Хыялларыгыз?

«Кеше баштан аякка кадәр түгел,
баштан күккә кадәр үлчәнә.»
Конфуций

«Ил кадерен белим дисәң,
Чит илләрдә йөр икән.»
Резеда Вәлиева

«Артык зур вәгъдәләр
ышанычны киметә.»
Цицерон

«Татарның язылмаган законнары,
фәлсәфи кануннары – мәкальләре...»
Аяз Гыйләҗев

Викиөзек
tt.wikiquote.org

Башҡорт вики-өләсәйҙәргә татар бабайларыннан сәлам!

«Башкорт вики-әбиләргә татар бабайлары чын күңелдән сәлам җибәрә.»
ТР Дәүләт Киңәшчесе Минтимер Шаймиев, 1.10.2018